

O tom, že by v městečku byla **škola** před r. 1526 nejsou žádné zprávy i když vzhledem k jeho významu v té době který si udrželo i později to nelze zcela vyloučit (*Šmahel*).¹ Prof. František Šmahel ve svých „Dějínách Tábora“, v prvním díle uvádí, že v Kamberku bývali dva plebáni, jeden z nich se snad věnoval škole. Dr. Dobeš se domnívá že, o škole v Kamberku musíme uvažovat nejspíše po r. 1399, kdy Václav z Kamberka mimo jiné daroval „faráři zdejšímu jeden dům, ležící vedle farního ...“ /*Libri erekcionum V. F, 14 a XIII K 3*/. Z toho vyvozuje že sice se v tomto dokumentu neurčuje blíže smysl daru, lze usoudit, že to nebyl dar náhodný a že jeho smyslem bylo vytvořit podmínky pro práci školy. Tehdy Kamberk patřil do děkanátu vltavského. Manuál rektora University Karlovy, (*ed. Karel Beránek, I, II, Universita Karlova, Praha 1981.*) v l. 1560 – 82 uvádí sice jednoho žáka z Kamberka neuvádí však, zda byl z kamberské školy či z městečka. Z doby předhusitské známe několik osobností, u nichž můžeme předpokládat, že svou cestu za vzděláním snad započaly v Kamberce tak roku 1359 Martin z Kamberka byl farářem v Kondraci, roku 1377 v Kolodějích obdržel faru farář Matěj z Kamberka Roku 1593 byl v Sedlčanech děkanem Pavel Kamberský.² Cantor Zacharias je v roce 1640 donátorem cínové křtitelnice v kostele sv. Martina. Kantor měl na starost vedle základů čtení a psaní hlavně hudební výchovu, která se zaměřovala na působení v kostele a při dalších náboženských úkonech. Seznam podle víry z r. 1651 zaznamenává v městečku rektora Matěje Hausera. O školním domě je zpráva z roku 1669 v městské tzv. Červené knize, kde: *zaznamenáno jest urovnání sporu „v domě školním“ dne 17.května 1669.* (viz příloha). Dne 28.2 1773 byl odsouzen Jan Růžička, mimo jiné k pokutě 8 zlatých „na školu k dostavení“.

Škola je připomínána také v r. 1713 a tereziánským katastrem. Prvním známým učitelem byl **Ignác Hrdlička**, který tu působil do r. 1772 a zastával zároveň úřad městského písaře (syndikusa). Mluví se o něm již r. 1737 při zakládání knih gruntovních.³ Po něm následovali: **Josef Wlach** Tento působil zde od roku 1772 až do roku 1791, **Martin Rehoř Ohnesorg** o něm zmínka v r 1791, **Antonín Brunhofer** zmínka o něm v roce 1779 zemřel zde v roce 1818, všichni byli i městskými písaři. Příjmy jejich byly sobotáles, posnopné, koledy, Nový rok a písařství (v letech 1773-1803: „Dáno písaři celoročně“ cca 2 zlaté rejnské). Podle školní faze z let 1772 – 1775 byl příjem učitele 26 zl. 45 kr. Po zavedení povinné školní docházky v roce 1775 byla kamberská škola školou triviální (trivium – čtení, psaní, počty). Až do r. 1838 bydleli učitelé v radním domě, který byl t.r. rozbourán. Potom bydleli ve staré škole čís.p. 71. Po Ant. Brunhoferovi nastoupil **Václav Táborský** narodil se v Nové Vsi u Mladé Vožice roku 1776. Roku 1809 byl ustanoven učitelem v Kamberce, kde působil 53 let Oženil se s Marií Vosátkovou z čís 7. Z doby jeho působení je zachována „Instrukce pro představeného“, kde vožický vrchní Schuster roku 1824 ukládá: *obzvláštní povinnost, aby služby boží a školy od jeho podřízených zanedbávané nebyly.* 8. dubna 1862 „na věčnost se odebral“ a pochován je na kamberském hřbitově u sv. Anny. S ním na zdejší škole, jak je uvedeno ve školní kronice (*Švagr*), v letech 1819 – 1838 působil deset vyučitelů.⁴

Roku 1810 narodil se mu syn **Václav Táborský**. Ten byl v roce 1838 ustanoven u svého pana otce v Kamberce, kdež s ním až do jeho smrti (1862) působil. Pod dekretem pak ustanoven byl pro zdejší školu kde působil až do 1.listopadu 1881, načež odešel do výslužby s výslužným 610 zlatých ročně, a při zdejším chrámu Páně vypomáhal. Dne 10.srpna 1890 ve stáří 80 let zemřel. Příjmy učitelů až do r. 1858 jak uvádí Švagrova kronika byly: dohromady 302 zlatých a 56½ krejcaru. Od Kamberské obce 1 strych pole a ¼ strychu louky (v hodnotě 3 zlatých). Od patronátu 13 zl 20 kr. Mimo to od patronátu 8 sáhů, od Hrnčířské obce 1 1/3 sáhů, od Elhejšovské obce 1 1/3 sáhů dříví. Na vyčištění školní světnice 12 zl. Školní plat sobotáles 2½ krejcaru týdně od 135 žáků. Rentu od osadníků - Za vykoupené posnopné 17 zl. 3 kr. Coleda z čís./73 3 zl 15 kr. Od obcí ke škole Kamberské patřících (Kamberk, Hrnčíře, Předbořice, Elhejšov,Hrajovice a Otradov) 10 zl 42 kr. Od kostela 1 zl. 20 kr., mimo to ještě Od miličínského kostela 2 zl. 21 ½ kr. (?), a štola (podíl na službách v kostele) 3 zl 15 kr.

Do zrušení poddanství v roce 1848 spravovala školu městská rada jejímž výkonným orgánem byl školní dozorce. Nezanedbatelný byl zájem a vliv vrchností. Velký vliv si udržela až do vzniku republiky roku 1918 církev.⁵

¹ ... sídliště městského typu jsou vesměs pozdního data vzniku či založení a jen zcela výjimečně lze jejich tržní, správní a jinou funkci vysledovat pod rok 1300 (Sezimovo Ústí, zaniklé Hradiště, Kamberk, snad Bechyně, Milíčín, Jistebnice a Vožice).

² ...označování „z Kamberka“, bylo běžné označování původu studenta na univerzitě nebo kněze,... na Podblanicku se objevuje několik kněží, kteří jsou označováni "z Kamberka". To znamená, že než šli do klášterních škol a pak na teologii, museli získat to nejnütnější na škole ve svém rodišti. Tedy na farní škole.

³ „Kniha miestská Miesteczka Kamberka složená v roce 1737 od slovutných mužů Pana Martina Šocha primasa, p. Josefa Lastibora, p.Kristgana Miksy p. Jarolíma Maška, p. Václava Bednáře, p. Lukáše Tichého, p. Adama Maška, p. Martina Rakausa ten čas Radních osob Mířteczka Kamberka, a starších obecních Václava Rakause a Melichara Maška, ten czas Rychtárze. Jan Lažanský radní a písař Ignátz Hrdliczka“.

⁴ S ním na zdejší škole co vyučitelé, zvaní pomocníci působili: r. 1819 Josef Pleyel z Nové vsi za Královicí, r.1820 František Bukvář rodem z Krivsoudova,1821 Josef Písecký rodem z Bernardic, 1824 Frant. Klikoš od Prahy, 1825 Josef Strašík též od Prahy, 1826-1828 Václav Táborský,syn,z Kamberka, 1828 Frant Folberger rodem z Ratibořských Hor, 1829 Josef Obecovský rodem ze Smilkova, 1832 Jan Breil rodem ze Záhoří u Písku, 1834 Václav Kautský z Vodlochovic, 1838 Václav Táborský syn, který již zde v roce 1826-1828 byl. Tento pak s ním až do smrti svého otce v r 1862 působil)

⁵ Vliv církve dlouho přetrvával vlastně až do konce mocnářství zaznamenává řídící Švagr v roce 1983: „Od měsíce května až do měsíce listopádu voděny byly školní dívky svým učitelstvem vždy v pátek, někdy též ve středu v 8 hod ráno do zdejšího chrámu Páně na mši sv., při níž se v měsíci říjnu modlilo růžencem. V den sv. Marka a o křížových dnech 1893 súčasnilo se žactvo v 7 hod ráno mše sv. jakož i průvodu do polí Vyučování započato, jakož i skončeno modlitbou: Otčenášem a

Po roce 1848 pečovala o školu obecní samospráva. Po vydání zákona roku 1868 **místní školní zastupitelstvo** (školní rada)⁶, které předsedal obecní starosta. Členy zastupitelstva byli farář, učitel a zástupci školní obce.

V roce 1869 byl zvolen za předsedu místní školní rady pan Tomáš Toman, který v úřadě setrval až do r. 1871, ve kterém stal se předsedou Karel Simandl a školním dozorcem Martin Dvořák. V roce 1874 byl zvolen předsedou František Zachař a školním dozorcem František Mašek. V roce 1879 zvolen předsedou Jan Vosátka a školním dozorcem František Mašek výbory Jan Hons z Elhejšova, Josef Švec z Hrnčíf, Josef Čechota z Předbořic P. Karel Smetana farář a Václav Táborský řídící učitel.⁷

Do roku 1862 byla škola jednotřídní. Toho roku zřízena byla třída druhá v domě p. Zemana čís.p 80 a prvním podučitelem byl **Josef Vycpálek** ze Šebířova, který tu i zemřel. Po něm následovala řada dalších.⁸

V prosinci r. 1872 tu působil pouze měsíc **František Štěpánek** za což mu slavná c. a k. okresní školní rada poukázala renumeraci 20 zlatých. Po něm od 17. prosince 1872 **František Jošt** (*vysloužilý závodčí u dělostřelectva*), za roční renumeraci 240 zlatých. 9. září 1872 byl za podučitele dosazen **Josef Drachkovský** (*kandidát učitelství a polní nadmyslivec na dovolené*)oba za roční renumeraci 240 zlatých. Po Drachkovském vyučoval **Eduard Táborský**, syn řídícího učitele dvě léta.⁹

Že práce učitelů v těch dobách byla uvědoměným posláním svědčí poznámky z jejich porad. Zabývali se otázkami „Jak se může působením učitelů zvelebovatí vážnost a buditi přichylnost' obecnstva ku škole a učitelstvu?“ sestavovali kulturně historický popis škol, kladli si otázku jak „Jak může učitelstvo působiti ku zvelebování ovocnictví v naší krajině? A již tenkrát lkali nad zpustlou mládeží „Které jsou příčiny znemravnělosti mládeže, na kterou se zde, onde vedou stížnosti a jakými prostředky může učitel na mravnost' a cit žáků svých ve škole i mimo školu působit.“

Dne 1. červnu 1880 bylo vyučování ve staré budově školní přerušeno a najaty jsou byty v domě čp. 7 u p. Jana Vosátky, po dobu přestavby školní budovy. V té době vyučovalo se v soukromých domech čp. 7 (pana Vosátky) a čp.8. (pana Maška), poněvadž ve staré školní budově bez patrného nebezpečí života vyučovatí se nemohlo. Ale i tam to bylo spojeno s mnohými obtížemi, ježto budovy, nepřiležitě majíce místnosti, ani z daleka účelům školním nevyhovovaly. (Pan Vosátka na př: „zabýváje se živností hostinskou, školu jen za těmi podmínkami do svého domu přijal, když šestkrát do roka bude míti místnosti za příčinou tanečních zábav vyprázdněny.“) Místní školní rada zadala 5. prosince 1881 stavbu nové školní budovy táborskému staviteli Františku Klírovi za 13 190 zlatých. V r. 1881 zažádal správce školy Václav Táborský do pense. (Působil tu po 52 roky a 20 let školu řídil.) Po něm stal se správcem školy **Emanuel Švagr**. Za něho vystavěna byla nová školní budova. Působil na kammerské škole do roku 1892. Od 1.září 1892 byl jmenován řídícím učitelem v Miličíně. S ním odešla i jeho manželka Františka Švagrová, industriální učitelka.

Dne 26.srpna 1882 byla posvěcena a slavnostně odevzdána svému účelu. Slavnosti se zúčastnili školní dítky, hudebníci, spolkové se svými prapory, hasiči s praporem, místní školní rada, učitelstvo: z Mladé Vožice ze Šebířova mimo jiné Eduard Táborský ze Smilových Hor, Hynek Táborský z Daměnic, Václav Táborský řídící učitel t.č. na odpočinku, František Švagr, řídící učitel z Hodušína, Jan Máchal prof. z Německého Brodu, Frant. Vlach, chovanec varhanické školy z Louňovic a další. Slavnost se odehrávala v kostele a pak před školu učitelé a zpěváci zapěli slavnostní kantátu. Svěcení školy vykonal mladovožický děkan, vzav si za heslo průpověd: „Veliký je rozum lidský, větší však je bůh, mocné je tělo lidské, mocnější je duch!“ Člen místní školní rady pan František Mašek předal pak klíče nové budovy řídícímu učiteli. Slavnost ukončena slavnostní bohoslužbou.

---

zdrávasem. V pátek odpoledne vyučování skončeno modlitbou ku pěti ranám Krista Pána: Otčenáš, zdrávas, pro Tvé svaté drahé rány atd. pětkrát a pak věřím v Boha. V poledne se žactvo modlívalo modlitbu Anděl Páně. Písním církevním učilo se žactvo dle církevního roku: adventním, vánočním, postním, mešním, ku Pánu Ježíši, mariánským, ku sv. Václavu a ku sv. Janu Nepomuckému, v hodinách ku zpěvu určených, neb někdy též ¼ hod. před vyučováním. Písně „O Poutníče“ a „Matko přesvatá“ zpívalo žactvo při mši sv. dvojhlasně. Celkem nacvičeno se žactvem 30 kostelních písní.

⁶ Místní školní zastupitelstvo (školní rada) ustanovena podle zákona z roku 1868, kterému předsedal obecní starosta, Členy zastupitelstva byli dále farář, učitel a zástupci obce (*Petráš*)

⁷ Školní radě od roku 1879 až do roku 1912 předsedal Jan Vosátka starosta a hostinský z Kamberka: *po jeho smrti krátce* Josef Forejt z Předbořic od r. z Předbořic od r. 1913 Karel Šafrata z Kamberka . Jako školní dozorcí jsou jmenováni František Zachař (1885), Max. Otradovec (1889), Karel Povondra (1892 – 1905), Josef Koupený mlynář, (1908). V roce 1912 poprvé chalupník Karel Sláma A v roce 1917 poprvé není v této funkci soused z Kamberka ale Jan Slabý rolník z Předbořic. Členy výboru byl vždy řídící učitel a farář . Z duchovních se vystřídali Matěj Lajer (1884), Václav Rychlý (1892), Václav Tůma (1902), Václav Širůček (1905). Dalšími členy byli vždy zástupci příškolených vesnic. (Výjimkou byl v r 1884 Karel Kraucher za zemělého J. Javorského, a v r.1891 Ant Mašek za Frant. Roubala,oba dva byli zvolenými náhradníky.) Z Předbořic Josef Javorský (1884), Josef Čechota (1885 a 1892), Frant. Roubal (1889), Karel Vobrátíl (1902 a 1905), Jan Švec (1908), Jan Slabý (1912), Josef Forejt (1917). Z Elhejšova Jan Hons (1885), v r. Josef Zeman (1889)Jan Sedláček rolník(1892 - 1908), František Hons (1912-1917). Z Hrajovic Frant. Hudera (1885), Josef Januš (1889,1892), Ant. Melichar (1896,1889,1902), Antonín Vosátka (1905), Josef Fiala (1908,1912,1917). Náhradníci byli voleni dva do rpku 1908 byli vždy z Kamberka : Max. Otradovec, Karel Kraucher, Antonín Mašek, Frant. Simandl, Jan Simandl, František Spálenka, Vojtěch Mašek, Josef Jedlička, Ferdinand Straka, Jan Zachař, Karel Adámek. Až v roce 1912 Karel Vobrátíl z Předbořic a v roce 1917 také zástupce Hrnčíf chalupník Karel Matoušek.

⁸ **Dvořák** z Nadějkova který tu byl pouze 3-4 měsíce, **Šedivý** působil tu asi týden, **Vedral Ferdinand** se Sudoměřic u Bechyně

⁹ Po Eduardovi Taborském byl jmenován **Marcel Kruták** ze Začan na Moravě, který tu působil až do r. 1877. V letech 1877-79 vyučoval **Čeněk Jirouš** z Ml. Vožice. Po něm byl dosazen **František Novák**, byl však na vlastní žádost ke konci listopadu propuštěn. Na jeho místo dosazen byl opět Čeněk Jirouš, do 15 prosince, kdy totiž Fr. Novák zažádal zase o zdejší místo a okresní školní rada mu vyhověla s tím, že musí měsíční služné Čeněkovi Jiroušovi nahradit. Učil zde pak až do roku 1883.

Místo industriální učitelky zřízeno bylo r.1883 a zastávala je choť správce školy pí. **Františka Švagrová**. za roční renumeraci 96 zlatých. (V r. 1887 108 zlatých) za vyučování ženským ručním pracím. Odešla roku 1892.

Druhým učitelem za řízení Švagrova byl **Karel Stejskal**. nastoupil 30.listopadu r.1883 působil tu až do r. 1895. Botanizoval v okolí Kamberka. Svě nálezy poskytl L. Čelakovskému (1894). Jeho sběry jsou uloženy v herbářích katedry botaniky přírodovědecké fakulty University Karlovy. V roce 1895 odešel na vlastní žádost jako učitel oboru přírodovědeckého na měšťanskou chlapeckou školu v Soběslavi

V roce 1884 byla v Kamberce který měl v té době 639 obyvatel dvoutřídku v které bylo 106 žáků na jednu třídu

Docházka dětí do školy byla jako vše na vsi sezónní. Velká část jich nastupovala až po skončení letních zemědělských prací a chodily do školy do jara, dokud nebylo potřebí jejich pomoci v hospodářství. V roce 1886 zrušila místní školní rada „bramborové prázdniny“. Od r. 1870 byly hlavní prázdniny rozděleny na dva díly. Prázdnino bylo od 1 – 31 srpna, v měsíci září se vyučovalo, načež pak v říjnu následovala druhá čtrnáctidenní část prázdnin zvaných „bramborových“.

Od r. 1892 působil zde jako řídící učitel **František Vrzák**. Jeho manželka **Františka Vrzáková** působila zde od r.1893 jako industriální učitelka. Za jejího působení byl k praktické výchově dívek v roce 1912 zakoupen místním záloženským spolkem šicí stroj. (přechodně **Eliška Stejskalová** manželka zdejšího podučitele - učila v Šebířově kam docházela).

Počátkem školního roku 1894/95 zřízena byla třída třetí. (5.října 1893 navrhla okr.šk.rada rozšíření školy o třídu třetí; Dne 29.října 1893 měla zdejší školní rada schůzi, o níž sepsal důstojný pán P. V. Rychlý, farář zdejší protokol, ... ,v níž navrhol členům zaujati stanovisko odmítavé při jednání tom.) Jako třetí učitel byl ustanoven **Jan Mareš** (* 2.5.1874 v Křešíně u Pacova) V roce 1895 odešel na školu do Želče, po něm ustanoven **Karel Semrád** (*17.11.1868 v Soběslavi), který se tu oženil s dcerou hospodského a starosty a byl tu i pochován. Věnoval se jako většina učitelů vlastivědné práci byl zručným malířem a také prvním starostou Sokola v Kamberce. Na podzim 1915 z příkazu c.k. místodržitelství organizovala se vojenská příprava jinochů 16-17 letých. Jejich „včičebným vůdcem“ byl spolu s řídícím Vrzákem učitel Semrád. V lednu 1910 onemocněl (neuralgií nervu sedacího na levé dolní končetině)a v důsledku častých recidiv jej zastupovali několik dalších učitelů.¹⁰ Zemřel 24.2.1923.

Že obecní samospráva byla přečasto liknavá svědčí zápis z rok 1896: V červenci 1896 byla oplocena (na základě trojího nařízení okr. škol. rady v Táboře) a upravena školní zahrada. Vysázena byla již r.1894. Roku 1898 na jaře založil řídící učitel v této zahradě na svůj náklad 4 zl 90 kr. školku sestávající ze 250 pláňat dvouletých a to 200 jabloní a 50 hrušní, Řídící učitel pěstuje ve školní zahradě též zeliny a květiny pro účel školní. Podílel se i na zvelebování životního prostředí obce – podle tehdejších měřítek. Sice již 28.dubna 1891 řídící Švagr s žáky vysazoval stromy u kostela, dvacet javorů, devět lip a živý plot ze smrků. Po smrkovém plotu a javorech není ani památky a lípy byly vykáceny. **Počátkem 20.století při „stromkových slavnostech“ žáci pod dohledem faráře a učitelů vysazovali větší počet nejen ovocných stromků, na což ochotně přispívala školní obec i jiní dárci.** Tak 23.dubna 1906 „by buzena byla láska dítek ku stromoví“ byly vysázeny jilmy a lípy při silnici do Předbořic. Jilmy zničila grafioza, a většinu lip zase pila. 14.dubna 1908 vysázeno bylo 8 divokých stromků na náměstí a 36 višňů podél cesty vozové k Hrnčářům. **Ještě** 2.května 1917 na počest nastoupení trůn císaře Karla I. byly zasazeny 2 lípy na náměstí u kaple , aby zůstaly vzácnou památkou na tento velevýznamný den. Lípy snad kapličku přežily. Po letech v roce 1946 se konala znova stromková slavnost, při níž zasazeny na sokolském cvičišti čtyři lípy – není po nich dnes ani památky.

Od r.1898 do r. 1903 zde působil **Karel Vosátka z Otradova** (*9.1.1879) později tajemník okresního škol. výboru v Táboře, který zemřel 4.9.1942 v koncentračním táboře v Mauthausenu.

V června 1901 byla vypukla epidemie spalniček (od 8.6 do 21 byla škola uzavřena. Nemoc podlehly čtyři děti. Ta se opakovala v únoru 1914

Od 24. srpna 1907 do r. 1912 působil zde **František Balatý** (*3.12.1886 v Stropnici). Ten i když odešel od 1. září 1912 do Dlouhé Lhoty, oženil se na jaře v r. 1913 s dcerou řídícího Vrzáka Annou poštovní aspirantkou. 26.července 1914 spolu s Františkem Vrzákem odebrali se k vojsku do Benešova, Zbylo po něm v Kamberce jen jméno na pomníku padlých a vdova, dlouholetá poštovní expedientka.¹¹*)

Chudí žáci, a bylo jich podle tehdejších úředních norem dost, bylo podporováno i zapůjčením učebnic (1898). Od roku 1898 do r. 1903 místní školní rada několikrát darovala chudým dívkám potřeby pro ženské

¹⁰ *)14 ledna 1910 onemocněl Karel Semrád učitel neuralgií nervu sedacího na levé dolní končetině Za tou příčinou byla II. a III. třída vyučována společně, do 16 února 1910 kdy nastoupil **Ladislav Tlamma** (23.6.1889 v Praze. 1.dubna 1910 začal opět vyučovat Karel Semrád a L. Tlamma byl ustanoven do Choustníku. Ode 8.března 1916 vyučoval veškeré toto žactvo správce školy sám poněvadž K. Semrád byl nemocen 8.dubna nastoupil jakožto zástupce nemocného učitele **František Zajíc** (*14.10.1891 v Lžíně) František Zajíc rukoval 13.listopadu 1916. F. Vrzák vyučoval sám až do 1.prosince kdy K Semrád se uzdravil a počal opět vyučovat. Za nemocného K. Semráda od 26.října 1917 do 2. Listopadu **K. Martínek**. 21 listopadu nastoupil **Josef Martínek**, abiturient gymnasia s ročním platem 640 K. až do 31.prosince kdy opět nastoupil K Semrád.

¹¹ *)Po K. Stejskalovi začátkem šk. roku 1895/96 **Ladislav Fischer** (*25.6.1875 v Praze)Do konce šk. roku 1897/98. Počátkem škol. r. 1902-3 po Karlu Vosátkovi ustanoven **Josef Skalák** (*2.2.1881 v Malšicích). Od 1.března vystřídal jej **František Novotný** (* 1.5.1880 v Soběslavi).Počátkem škol. roku 1903/4 po Františku Novotném ustanoven byl **Antonín Maršíček** (*1.5.1877 v Pohnání) V červenci 1907 zažádal Antonín Maršíček o propuštění. 8 srpna 1907 obdržel přípis, jímž jest dočasně propuštěn. Na toto uprázdněné místo ustanoven František Balatý.

ruční práce. Na vánoce r. 1888 poskytli M. Stern a I. Straka místní obchodníci chudým dítkám dary ze šatstva a podobné.

Příznivci nebyli jen místní. V roce 1890 a 1893 daroval velký počet psacích potřeb zdejší chudé mládeži Alois Hynek knihkupec v Praze. V letech 1896 – 1903 to byla firma „Hynek Votoček“ velkoobchod papírem Praze. Nakonec v r. 1910 to byla firma Dblíček a Hanek v Praze.

V lednu 1909 započalo se v zimním období s vyvářením polévek pro chudé děti. Okresní hejtmanství přispělo 300 K. Vyvažovalo se pak každoročně až do jara 1912. Na té bohumilské činnosti se podílely Frant. Vrzáková choť řídícího, Marie Jenšíková, choť strojníka a též slečna Josefa Polzova. Zbývající peníze byly ukládány ve zdejším záloženském spolku a byly rozmnoženy soukromými dary (Josef Blíženec, záloženský spolek, Josef Koupený, Rudolf Stern). Zima 1912/13 byla mírná se již nevyvářelo. Další taková akce proběhla až v zimě 1918/19.

Na místo Františka Balatého v září 1912 nastoupil **Karel Krätzer** (*12.10.1883 v Táboře). Změny ve sboru učitelském však záhy řídily válečné události. K. Krätzer narukoval 15. srpna 1915. Proto bylo vyučováno bylo jen ve dvou třídách, a často vzhledem k časté nemocnosti učitele Semráda vyučoval řídící Vrzák sám. Jedním z učitelů zastupujících K. Semráda byl **Josef Martinek**, s ročním platem 640 K. Od 16. února 1919 působil tu **Josef Pakosta** (* 5.5.1898 ve Vlčovsi), tak že od toho dne bylo opět vyučováno ve třech třídách.¹²

Potíže působil i narůstající nedostatek tak od 26. ledna až do 13. dubna 1918 bylo pro nedostatek paliva zastaveno vyučování. Potíže přetrvávaly i po vzniku republiky. Pro nedostatek paliva byla škola opět od 10. února do 30. března 1919 zavřena.

Po dobu I. světové války byly školou organizovány podpůrné akce. Sběr listů na čaje, sběr barevných kovů, zhotovování „oděvních věcí pro vojíny v poli“. Učitelé se také aktivně podíleli na finančních sbírkách v celé školní osadě a upisování válečných půjček.

V roce 1922 odešel na dočasnou dovolenou řídící učitel Fr. Vrzák, tu obdržela i Fr. Vrzáková. Místo řídícího učitele zastupoval **Jan Příbyl**. Zřejmě také od té doby působila zde jako učitelka ručních prací **Žofie Benešová** (* x.6.1866 v Kamberce jako dcera A. Krauchera ck. poštmistra a obchodníka v Kamberce čp.6, vdala se 10.9.1889 za Karla Beneše učitele v Miličíně) V roce 1919 byla zvolena do obecního zastupitelstva. 1. listopadu 1926 odešla na vlastní žádost do pense.

Od roku 1885 (jak je možno sledovat ve školních kronikách) až do roku 1922 byl celkový počet žáků kolem 200.

Počátkem školního roku 1923/24 byl ustanoven do Kamberka řid. učitelem **Jindřich Šourek** (*16.7.1896 Miskovicích u Soběslavi). Za manželku měl dceru židovského obchodníka (Bernarda) Pfeffera ze Šebířova.) Jelikož třídy nevyhovovaly počtu dětí (v letech 1928 – 1930 cca 180), zřízena byla počátkem šk.r. 1923/24 zatímní pobočka. (Počátkem roku 1923/24 rozšířena byla škola o třídu čtvrtou, která se však stala definitivní až od šk.r. 1928/29). Pod vedením řídícího Šourka rozvíjeli učitelé kulturní a osvětovou práci. Učitel **Šimků** byl jednatelem místní osvětové besedy Podíleli se na činnosti ochotníků, již 28. října večer sehráno bylo divadlo „O zlatý poklad republiky“. 17. května 1924 v Kamberce jejich nebo jeho (?) zásluhou účinkovalo jihočeské učitelské kvarteto, to opět účinkovalo v Kamberce 6. června 1936. Ale i oni sami založili ochotnické kvarteto (Šourek první housle, Jodas druhé housle, Šimků čelo, s nimi hrál p. Jechoutek na violu). Intenzivně se také zabývali vlastivědnou prací. Výsledkem byla „Monografie školní obce Kamberk“ a rozsáhlé sbírky vlastivědného materiálu, které se bohužel nedochovaly. 1. října 1930 byla v obecním domě zřízena školní kuchyně kde se učily dívky vaření. V r. 1932 nastupuje na zdejší školu učitelka **Zdeňka Smolová** která se v Kamberce provdala za Josefa Otradovce z č. 77. Na počátku školního roku 1933/34 škola krátce působí jako trojtřídní vlivem nepřítomnosti Z. Smolové (opět nastoupila již 13. listopadu). V r. 1935 se jednalo v Mladé Vožici o možnosti zřízení újezdni měšťanské školy. Kamberk i se všemi přískolenými obcemi byl mimo okruh 5 km a měl podmínky vhodné pro zřízení místního újezdu. V roce 1936 Jindřich Šourek odešel (po 13 letech působení) na vlastní žádost do Soběslavi.¹³

Zástupcem řídícího učitele byl od 1. července 1936 ustanoven **Emanuel Meduna** (působil tu od r. 1927). Avšak již v r. 1937 spolu s manželkou učitelkou Medunovou odcházejí na nové působiště. Dne 30. června 1937 převzal správu zdejší školy **Václav Slabý**. Od září 1938 na zdejší školu značně kolísal počet vyučujících. Během mobilisace se vyučovalo i jen ve dvou třídách. Po obsazení pohraničí bylo na zdejší škole řada učitelů nadpočetných, proto se vyučovalo často i v pěti třídách. Stabilizace nastala až od 1. září 1939. Od 15.9.1939 do

¹² *) 1921 **Marie Vlačihová**. Za nemocného učitele Semráda od 16.12.1921 **Jan Jandovský** a od 1.3.1922 **František Šetelík**. V r.1922 přibyla k nim **Marie Vegerová** z Tábora tu vystřídal od 11.9. 1922 **Ladislav Strych**. Učitele Šetelíka *)od r.1921 spolu s F.Vrzákem vyučovali **Josef Bláha** místo něj od 1.10. vystřídal **Marie Vlačihová**.

¹³ *) S řídícím Šourkem přišli **Jan Šimků** (ze Soběslavi), **Karel Jodas** (z Prahy) a **Zdeňka Plochová** (ze Střezimíře u Miličína). Místo ní v květnu 1924 nastoupila **Anna Pelantová**. 1.října 1924 odchází Karel Jodas na jeho místo **František Votruba** z Kojákovíc.10.listopadu 1924 onemocněl **Frant. Votruba** za něj 1.prosince 1924 Vojtěch Paták rodem z Nedvědic o Soběslavě. Ve školním roce 1925/26 se znovu objevuje Zd. Plochová. 1.listopadu 1926 odchází učitelka ručních prací **Žofie Benešová** na vlastní žádost do pense a 20.listopadu nastupuje nová učitelka ručních prací **Marie Bakalářová** z Borovan. Školní rok 1927/28 započal záměnou **Bohumily Hejdové** z Malšic u Tábora za M. Bakalářovou. Ta se však hned 1.října na toto místo vrátila, neboť sl. Hejdová se provdala a z Kamberka odešla. Současně odešla Z. Plochová za ní **Emanuel Meduna**. Posléze také odešli Karel Jodas a V. Paták na jiná působiště. Za tyto dva nastoupily Marie Bakalářová a **Ludmila Kvídová** Jako učitelka ženských ručních prací nastoupila **Růžena Koubová**. 1. září 1929 se L. Sochorová-Kvídová vzdala se učitelské dráhy a nahradila ji **Jana Medunová-Netušilová**. Na počátku školního roku 1930/31 místo M. Bakalářové vyučuje **Anna Semerádová**, tu vystřídá v r.1932 **Zdeňka Smolová**. Počátkem školního roku 1933/34 místo R. Koubové **Anna Vosecká** ze Sezimova Ústí.

28.června 1940 tu vykonával hospitaci Bohumil Vosátka z Hrajovic. Od roku 1934 kdy byl počet žáků 153 se jejich počet snížil na 125 v roce 1939.¹⁴

1.září 1938 znovu nastoupila také **Růžena Koubová** (*30.ledna 1907 v Řípici) místo A. Vesecké, aby zde zůstala již natrvalo. Působila zde již v letech 1928 až 1933. Na podzim v r.1938 se provdala za místního rolníka Karla Zachaře. Ale již 28.února 1939 jí byl rozvázán služební poměr (zákonné ustanovení o rozvázání služebního poměru provdaných zaměstnankyň). Až v r. 1945 po šestiletém nuceném odpočinku – opět vyučuje ručním pracem. Od r 1947 vyučuje také na školách v Šebířově, Vrcholtovicích a Daměnicích.

Rok 1940 byl počátkem úpadku školy. Byla zrušena občanská výchova, vyřazeny všechny učebnice příručky a pomocné knihy. Výnosem ze dne 7.8.1940 bylo zakázáno přijímat židovské žáky do jakýchkoliv českých škol. Vyučování němčiny zprvu nepovinné, bylo od prosince 1940 zavedeno jako povinné a od roku 1942 již od první třídy na úkor vyučování češtiny vlastivědy a dějepisu nad jehož vyučování byl od roku 1941 zaveden dohled. Na podzim v r. 1940 byly znovu zavedeny břidlicové tabulky. Také od r. 1940 byl organizován sběr klásků a sběr odpadových (druhotných) surovin. Od školního roku 1942-43 hospodaření na školní zahradě bylo podřízeno totálnímu nasazení.

Od roku 1941 místní školní rady nebyly voleny ale nadále byly jmenovány předsedou okresního úřadu. V roce 1943 byly dokonce zrušeny a pravomoc byla převedena na starostu obce.

Na čtyři třídy zůstali řídící Slabý a s ním učitelka Smolová V září 1940 byla v Louňovicích otevřena měšťánská škola a 1.12.1940 se kammerská škola stala školou trojtřídní. Koncem října 1940 nastoupila Marie Rábová 1. 2 1942 učitelka domácích nauk Marie Zelená. 30.6 byly propuštěny M. Rábová a M. Zelená a na vlastní žádost odchází V Slabý.¹⁵

Po odchodu V. Slabého byl řídícím učitelem ustanoven **František Černý**, ale již během prázdnin odchází a správu školy přejímá Z. Smolová. Školní rok 1941-42 zahajují učitelky Smolová a Rábová. 2 září byl ustanoven řídícím učitelem **Karel Klíma** (nastoupil však až 1. října, když mezitím odešla 12.9.Z Smolová) a zůstal jím do konce okupace Od 1 listopadu 1941 byla škola školou dvojtřídní. Od 1 listopadu 1942 byla při kammerské škole zřízena „Lidová škola zemědělská.“ O školním roce 1944/45 si posteskl řídící Klíma, že prázdniny byly ustavičně prodlužovány. V jedné třídě zdejší školy byli ubytováni němečtí vystěhovalci „národní hosté“. Žákům byly dávány úkoly v sále hostince pana Maška.¹⁶

Po řídícím Klímovi, který v roce 1945 po několikaletém působení odešel do pohraničí, se vystřídal jako řídící učitel **František Šmíd** a **Marie Purtzová***) (nastoupila v prosinci 1945). Situaci na zdejší škole hodnotila velmi kriticky: „Černý rok pro naši školu. ... naše škola trpí krizí poválečnou (a časem asi i poválečnou). Od začátku školního roku se totiž střídají síly učitelské jako služby ve špatné rodině, a práce a výsledky vypadají podle toho“. Na jiném místě: „S jakým jásotem přijali návrh na požádání o zřízení mateřské školy. Jak slibovali, co vše zařídí, koupí, obstarají! 8.4. otevřen v budově obecné školy útulek , který od 15.4.1946 byl přeměněn na veřejnou mateřskou školu. A výsledek? ... konec školního roku zastihuje nás v situaci, kdy bychom mohli školku beze škody zavřít – protože do ní chodí asi 6 dětí(ze zapsaných 20 !).“ 28.8.1946 odchází M. Purtzová-

¹⁴ *) krátce v r. 1936 pobyl na zdejší škole výpomocný učitel **Jan Čurda**, rodák z Křeče, již 1.října 1936 nastoupil vojenskou přesenní službu a na jeho místo nastoupila **Marie Rábová** ze Soběslavi..Krátce tu také pobyla Praktikantka ručních prací **Jiřina Janoušková** . S řídícím Slabým na začátku školního roku 1937/38 učili Zdeňka Smolová, Emanuel Meduna, **Josef Živný** (po J. Medunové), ženským ručním pracím **Anna Vesecká**. Katolickému náboženství děkan **Václav Širůček** československému **Jaroslav Vrhel**. 1.října odchází na nové působiště Emanuel Meduna na jeho místo nastupuje **Vladimír Weinzettel** a od 1.prosinec .praktikantka domácích nauk **Marie Zelená** (*14.listopadu ve Vlkanči). Dnem 30.června 1938 byli zproštěni další služby při zdejší škole Josef Živný a Vladimír Weinzettel od 1.července nastoupil **Ladislav Stárek**. 1.září 1938 na zdejší školu byli ustanoveni **František Hapl** (*23.října 1913 v Dražicích) a **Růžena Koubová** (*30.ledna 1907 v Řípici) místo A. Vesecké. Během září byli mobilisováni Fr. Hapl (20.září) a Lad Stárek (23.září), částečnou náhradou za ně byla od 1.října **Ludmila Zourková** (*19.9.1916 Kostelec n. Č. Lesy). 17.prosince 1938 nastoupil službu nadpočetný učitel **Antonín Mojžíš** (po obsazení Vitorazska). 1. ledna 1939 odešla praktikantka Marie Zelená, ale již 28.února 1939 byla propuštěna Růžena Zachařová–Koubová takže Marie Zelená opět nastoupila 1.března. Od 10.března nadpočetní literární uč. **Marie Procházková**, ta od 8. Května vyučovala v Daměnicích, kdy sem byla přikázána k vyučování domácím naukám literární učitelka **Věra Vollbrachtová** 23.dubna přihlásil se do služby **Jan Wrba** ten byl na zdravotní dovolené , do konce školního roku nevyučoval a nastoupil službu až 1.července, poté co byli ze školní služby 30.června propuštěni Fr. Hapl a Věra Vollbrachtová. 1.září 1939 nastoupil **Lambert Křečan** a Jan Wrba byl přeložen do Brlohu., tak se stav na škole stabilizoval . Vyučovali s řídícím Slabým Zdeňka Smolová, Ladislav Stárek a Lambert Křečan. Ruční práce Z. Smolová a Marie Zelená, také v Šebířově a Daměnicích. 30června 1940 byli propuštěni ze školní služby Lambert Křečan a Marie Zelená

¹⁵ *) . Ve školním roce 1940-41 prošla kammerskou školou řada učitelů, někteří však i jen několik dní. **František Kubálek** 5 – 10 září 1940, deset dní na podzim zde působila **Anna Nováková** a dva dny **Žofie Studničková** z Louňovic. Nejdéle zde působila **Jana Hlaváčová** od října do prosince 1940

¹⁶ *) s řídícím učitelem Klímou byli na kammerské škole v říjnu listopadu 1941 **Marie Šimková** od 1.12 1941 **Lambert Křečan**. Toho vystřídal od 15.6 1942 do 12.7.1942 **Karel Dobeš**. Od 15.5. 1942 domácí nauky vyučuje **Marie Zelená**. Od září 1942 je zmiňován učitel němčiny **Věroslav Valenta**..od září 1943 místo totálně nasazeného L. Křečana je zmiňována **Petronila Lhotáková** a odchází 18.9.1944, do Nové vsi aby byla po krátké době rovněž totálně nasazena, a učitelka němčiny **Růžena Mašková**.. Konec okupace zastihl na škole dva učitele řídícího Klímu a R. Maškovou. Náboženství vyučovali Dr. Ignác Březina farář ze Šebířova a Vladimír Valíček posléze Jaroslav Smetana farář čsl z Vlašimě.

Pivoňková na Slovensko a školu přebírá jako řídící učitel **Vojtěch Veselý** tehdy ještě učitelský čekatel. Je ale v roce 1947 nahrazen **Janem Fučkem** ale již 1.4.1948 místo J. Fučka řídící učitel **Rudolf Marchal**¹⁷

Odchodem Jana Fučka si můžeme postesknout s Václavem Černým: „*Vypařil se typ učitele-lidového osvětového činitele, dobrovolného, nadšenecky bezplatného pracovníka v Sokole, divadelním ochotnictví, lidovém zpěvu, turismu, dělnickém hnutí, mezi mládeží, byl nadto proměněn v nástroj politické vrchnosti.*“

V poslední předválečném roce 1939/40 byly na škole čtyři třídy s celkovým počtem žáků 125, v r.1944 nastoupilo do školy jen 80 dětí do dvou tříd aby již v r 1946 začínala škola ještě dvoutřídní je s 41 žáky.

Ladislav Dvořák však v Kamberce dlouho neučil. 8. září 1948 se v Sezimově Ústí konal pohřeb presidenta Dr. E. Beneše, zúčastnila se ho i řada učitelů mezi nimi i zdejší mladý učitel L. Dvořák. Později byl trestným nálezem ředitelství národní bezpečnosti v Praze uznán vinným přestupkem čl.3 odst.2 zákona č.125/1927 Sb. A byl mu vyměřen trest vězení v trvání 10 dní, který si odbyl u okres. soudu v Ml.Vožici od 29.10 do 7.11.48. Nato byl zemskou školní radou suspendován. 19.1.1949 zrušena suspenze L. Dvořáka ale přikázán byl do Hlasiva, takže řídící Marchal vyučoval obě třídy, a 1.května 1949 byla zrušena II. třída a škola přeměněna na školu jednotřídní.¹⁸

Od 1. Zář 1953 byla kamberská škola opět školou dvoutřídní(44 žáků) do roku 1967 se tu vystřídala celá řada učitelek¹⁹, aby 1. Zář 1967 se stala opět jednotřídní (počet žáků 21). Poslední školní rok školy v Kamberce 1975-76 bylo ve škole jen 15 žáků (r 1973 dokonce je 12). A tak Pro malý počet žáků byla k 1.září 1976 uzavřena zdejší škola. Řídící Marchal jinak také tajemník MNV se po dvou letech v roce 1978 odstěhoval a škola zůstala neobydlena. Později byl a dodnes je využíván byt řídícího učitele jako bytová jednotka. Ostatní místnosti jsou využívány obecním úřadem. Po roce 2000 byla v budově školy instalována pamětní síň a rekonstruována jedna třída. Budovy školy však bylo i v minulosti využíváno příležitostně jako ubytovacích prostor. Tak v letech 1905 a 1907 bylo na několik dní ubytováno ve škole vojsko.²⁰

Učitelé (řídící) nepatřili sice k ekonomické elitě přesto spolu s faráři patřili k místní honoraci. Jako vesnická intelektuální elita se účastnili správy obce s velkou autoritou. Výrazem respektu k učitelům, vesnické inteligenci byly i sňatky učitelů s dcerami vážených sousedů . Kantorský rod Táborských působil v Kamberce po dvě generace a objevují se i v okolních obcích. Podučitelé se většinou často střídali a v obci až na několik nezanechali hlubší stopu.

Byli však také vždy loajální. Zápisy ve školních kronikách jsou toho skvělými ukázkami. *) Snad jen řídící Slabý velmi zdrženlivě komentoval události z konce republiky a počátku okupace. Zlom ideologií se projevil (či neprojevil?) třeba zápisy z března 1950: „*Ve škole bylo vzpomenu 100. Výročí narozenin T.G. Masaryka*“ a z následujícího roku „*Dne 7. Března byl žactvu vysvětlen vznik a význam Mezinárodního dne žen, jakož i poslání Mezinárodní federace demokrat. Žen v boji za udržení míru a za šťastnou budoucnost dětí celého světa*“. Krátce v letech po druhé světové válce se slavil do roku 1949 den Matek.

I tak, zvláště v dobách mocnářství, měli velký podíl na národním uvědomování víceméně formálně národní frází. Okázalé oslavy „důležitých událostí z dějin panujícího rodu“, stejně jako okázalé vítání při nečetných návštěvách církevních hodnostářů (1905 biskup Říha, 1916 Hůlka), či církevních slavnostech jako zmiňovaný průvod do polí V den sv. Marka a o křížových dnech roku 1893. Bylo jen vítaným vytržením z každodennosti všedních dní nejen pro školu ale vlastně pro celou obec.

¹⁷ *) V tomto období zde působili **Růžena Křečanová**, **Eva Záhrubská** od 1.4. 1946 po přeložení uč. Záhrubské, mezitím provdané Maškové do Chotovin ,**Vojtěch Veselý**. Ručním pracím vyučovala Růžena Zachařová-Koubová. Po odchodu Purzové s Veselým **Vlastimil Laštovka** toho od 1.9.1948 vystřídal **Ladislav Dvořák**. Na mateřské škole **Jiřina Voštová** a po ní od 1.prosince **Vlasta Brávková**. Ta je v roce 1947 nahrazena **Marií Buřičovou**. Od 1. Zář 1950 převzala mateřskou školu R. Zachařová.

¹⁸ *) Dalšími pedagogy byli jen učitelé náboženství katolický farář **Václav Oktábec** z Louňovic a učitelka čsl.náboženství **Vlasta Vlčková** z Tábora. Ale ani to netrvalo dlouho v roce 1952 Podle § 19 škol.zákona je docházka do vyučování náboženství dobrovolná a nepovinná. K vyučování náboženství se sice přihlásili všichni žáci. Ale vyučování bylo zahájeno až 1.listopadu a náboženství katolickému vyučovala mu externí učitelka **Amalie Holcmanová** ze Zlatých Hor. Vyučování československému náboženství byla pověřena tehdy ředitelka mateřské školky **Růžena Zachařová**.

¹⁹ *) 1.září 1953 nastoupila **Marie Malhausová** (*6.2.1918 v Táboře), která po roce byla přeložena do Dražic. Na její místo ustanovena od 1.září 1954 **Bohumila Marešová** (*17.9.1926 v Táboře). I ta tu setrvala pouze rok a přešla na střední škole v Mladé Vožici. Místo ní ustanovena učitelka **F. Malá** (*21.12.1907 v Soběslavi) 1.září 1959 byla přeložena na národní školu v Nové Vsi a nastoupila **Z. Voltrová** (*23.7.1937 v Mladé Vožici) ta se však záhy provdala a od 1.února 1961 byla přeložena do Jistebnice. Místo ní přišla **Jana Kluzáková** ze ZDS v Jistebnici (*1.9.1935 v Soběslavi), aby již 1.září 1961 odešla jako ředitelka na základní školu do Malovic, místo ní **Marie Rytířová** (4.1.1943 v Táboře). Ta zde vyučovala až do září 1964. 1.listopadu 1964 nastoupila jako učitelka **Helena Mrázková** (*13.7.1946 v Ratibořských Horách) 28.října 1966 se provdala Helena Mrázková a přijala jméno Blovská. A tak **Helena Mrázková-Blovská** byla poslední „podučitelkou“ na kamberské škole protože od 1. Zář 1967 sa stala kamberská škola nakrátko školou jednotřídní.

²⁰ Dne 26. a 27. srpna 1905 kdy bylo ubytováno v Kamberce a v okolí vojsko v počtu 1100 mužů se štábem (74. pluk z Liberce, 3 prapory), které jelo účastniti se manévru u Strakonice, dne 3.září 1905. U Kamberka mělo velkolepé cvičení dne 28.srpna t.r. dopoledne. Ve zdejší škole byli ubytováni v pokojích tři vyšší důstojníci ve třídách celá vojenská hudba a vojenská kancelář pro celý pluk.

Dne 16 září 1914 .... správce školy František Vrzák uvedl žactvu následující: *Počátek školního roku letošního spadá do doby tak vážné, jaké posud nebylo. Hrdinná armáda naše spolu s udatným spojeneckým, bojují proti nepřátelským mocem na východě a jihu s chrabrostí, energií a úspěchy jež budí podiv a úžas, ověncila prapory své vítěznými vavříny a vykonala činy, které navždy zůstanou zapsány zlatým písmem v dějinách našeho mocnářství. Z toho se raduje veškeré věrné obyvatelstvo říše, chápajíc plně význam těch dějů. I útlá srdce vaše mají být účastna této radosti správným pochopením a oceněním velikých událostí přítomných. A pochopení i ocenění to vám nejlépe a nejsprávněji může zprostředkovati škola. Proto častěji budete slyšet ve škole o slavných činech našich vojsk a jeho vůdců jak přemohlo naše vojsko mnohdy v menším počtu, mnohokrát větší vojsko našeho nepřítele. Proto, že jest nyní doba vážná, musíme dávatí najevo vždy důstojné vlastenecké chování i smýšlení ve škole i mimo školu ku své vlastní cti a ke cti školy, by nám nikdo nic vytýkati nemohl, musíme vždy a všude dávatí najevo city oddanosti a věrnosti k našemu Nejjasnějšímu mocnáři Jeho Veličenstvu Císaři Pánu Františku Josefu I. jakož i Nejjasnějšímu panovnickému rodu. Po tomto projevu vyzval správce zdejší školy žactvo, aby provolalo našemu Nejjasnějšímu Císaři Pánu Františku Josefu I. třikráte „Sláva“, což žactvo ochotně opakovalo. Po ukončení tohoto projevu zapělo žactvo s učitelstvem „Rakouskou národní hymnu“ a potom propuštěno.*

V roce 1925 řídící učitel Jindřich Šourek

V každé rodině s radostí očekáván jest den narozenin tatínkových. Všichni členové rodiny záhy ráno přichází a tisknou mu ruce s přáním všeho dobra a mnoha zdrav. Jest to okamžik lásky k tatíčkovi, chvíle posvátná.

Dnes 7. března dožívá se radostné té chvíle tatínek nás všech, celého českosl. národa, tatíček jemuž 75 jar přeneslo se přes jeho milou-otcovskou hlavu. Děti velké rodiny čsl. republiky oslavují dnes velikého hrdinutvůrce ěsl. Samostatnost. – T.G. Masaryka.

Celá staletí byl osud národu českému otčímem; tvrdá ruka jeho srazila nás k zemi a těžká noha jeho stoupla na naši šíji. V hrozné době, kdy na všech stranách zuřila válka, vypravovala se pohádka o neohroženém kováři, který odešel v cizinu, aby dobyl zotročenému národu svému svobody. Nadlidskou silou podařilo se těžkým kladivem rozbít hlavu strašlivé sani, v jejíž drápech úpěl jeho národ a vrátil se jako vladař duší i srdcí všeho osvobozeného lidu. A tím kovářem je T. Masaryk. T.G. Masaryk je synem „moravské Slovače“. Narodil se v hodoníně r. 1850 a jeho otec tam byl panským kočím. Když začal chodit do školy byl vždy prvním ve třídě. Po vychození obecné školy, učil se kovářem, ale jednotvárná práce ho od tohoto řemesla odvrátila. Na radu svého učitele začal vyučovatí jako učitelský pomocník, ale konečně vstoupil do gymnasia pak na universitu a stal se profesorem, střediskem společnosti mnoha nadaných, duševně vynikajících lidí.

Když vypukla válka, hned postřehnul svým bystrým rozumem, že ted' nadešla doba, kdy národ český ukázati může svoji vyspělost, kdy řízením osudu můžeme po 300 letech vyvážnouti z drápů dvojhavlého orla. I vydal se na cestu do ciziny s úmyslem pracovatí o samostatnost našeho národa. Stařec více než 60 letý opustil rodinu i přátele a vrhl se do nesmírného zápasu. Přesvědčoval cizinu, že jest třeba vésti ránu na Rakousko-Uhersko, které musí být smeteno, jakožto stát shnilý a svrchovaně nespravedlivý. Když čeští vojáci zdráhali se bojovatí proti bratřím srbským a ruským a vzdávali se raději, když předáci doma byli zatýkáni a žalářováni, na smrt odsuzováni, když čeští lidé jako velezrádci byli věšeni, použil toho Masaryk a působil tím na dohodové vůdce, až jich získal ve prospěch českého národa. Po úmorné práci, jíž nikdy nedoceníme a za níž se mu nikdy dosti neodměníme, po řadě trudných dní a probdělých nocí dosáhl toho, oč usiloval: národ náš byl uznán samostatným, zřízena vláda, v jejíž čelo postaven Masaryk sám, sešikovány byly české legie a ty vzornou kázní a bezpříkladnou hrdinnost dílo Masarykovo korunovaly. Tak došlo konečně k památnému dni 28. října 1918.

My slavíce dnes 75. jeho narozeniny přejeme drahému Osvoboditeli především pevného zdraví, aby své dílo dokončil, aby vybudoval republiku naši silnou, zdravou a slavnou; a jaký dar mu věnujeme k jeho narozeninám? Občan, dítky, slibme mu upřímně, že chceme býti zdárnými dětmi, že budeme takovými, jakými on nás chce mítí. Slibujete? Dostojíme-li tomuto slibu, tím nejlépe dokážeme lásku k tatíčkovi Masarykovi a národ náš bude vzkvétat a my budeme tmelem republiky, k níž se hrdě hlásíme.

V roce 1942 při příležitosti Heydrichovy smrti píše řídící učitel Klíma

Když přišel generál Hendrich do Prahy, měl především na zřeteli prospěch Říše a celého národa. Odstranil proto všechny ty, kteří se snažili uvrhnouti naše země do bídy a obohatiti se na újmu jiných. Generál Hendrich staral se pečlivě o dělníky a již měsíc po svém příchodu do Prahy přijal zástupce dělníků a poskytl jim všemožné podpory v jejich těžké práci. Podobně vyslechl ipřání českých sedláků. Staral se také, aby poctiví pracovníci byli za svou práci odměněni a aby se po své práci mohli zotavit. Pod moudrým a rázným vedením generála Heydricha mohli všichni u nás klidně pracovat. Jeho zásluhou se spolupráce Čechů a Němců stávala stále užší, jak to dal na jevo pan Zastupující říšský protektor dne 26 května naší vládě

Svou tragickou smrtí stává se zesnulý jedním z hrdinů, kteří padli za Novou Evropu. Jeho jméno bude žít věčně a vzpomínka na něj nás bude sílit k nové práci.

A v roce 1953 píše řídící Marchal

Dne 25.února bylo vzpomenu historických událostí před 5 roky, kdy dělnická třída vedená Komunistickou stranou Československa rozbila úkladné plány reakce na zvrát poměrů u nás a na přervání bratrských svazků s naší záštitou – Sovětským svazem. Dětem vysvětlen význam onoho dne a dále čím je pro nás oněch 5 let, která od tohoto památného dne uplynula, ... Žáci se zúčastnili veřejné oslavy uspořádané večer. Přednesli oslavné básně a písně.

Zemřel J.V. Stalin - ... Přestalo tlouci srdce spolubojovníka a geniálního pokračovatele díla Leninova, moudrého vůdce a učitele Komunistické strany a sovětského lidu Josefa Vissarionoviče Stalina: Stalin společně s Leninem založil mocnou stranu komunistů, vychoval ji a zocelil; společně s Leninem byl soudruh Stalin inspirátorem a vůdcem Velké říjnové socialistické revoluce, zakladatelem prvního socialistického státu na světě. Soudruh Stalin dovedl sovětskou zemi k vítězství nad fašismem ve II.světové válce. Stalinovo dílo bude žít na věky a vděční potomci budou oslavovat Stalinovo jméno.

Úmrtí přes. Kl. Gottwalda – Sotva však přebolela bolest z úmrtí J.V. Stalina, udeřila dne 12.března jako blesk v citlivé nervy celého státu zlověstná zpráva o náhlé a těžkém onemocnění našeho presidenta Klementa Gottwalda, Miliony srdcí se zachvěly v předtuše nejbolestnější. Ale lid věřil, že tento přetěžký boj šťastně skončí, neboť u nemocného byli nejlepší sovětsí s čeští lékaři. Ale dne 14.března v 11 hodin dopoledne navždy nás opustil president Klement Gottwald. Vlajky spuštěné na půl žerdi zavlály na budovách. Ve třídě obraz zemřelého presidenta zahaleno černým florem.

*) ve knize červené zaznamenáno jesti: - „Stalo se porovnanie przi pravie Kamberském mezi osobami níže psanými. Przednie Ondrzegem Miksau z strany gedné, item Janem Pavlovým z strany druhé. Kdež něgaké nedorozumnění mezi týmiž vzešlo, totiž v Domie školním léta przitomného, Dne 15. Mage tak, zie gest Ondrzeg Miksa, dotczenymu p. primasovi ne málo, ale mnoho na gehu cti a poctivosti ublížil a zhaněl a gemu slova nenáležitá, ktrých neslušelo mluvíti, dával.

Magicez sobie p. purkmistr, páni od pana hejtmana poruczeno, aby tu giskru mezi týmiž osobami umrtviti a zase v dobrý przátelství a sausedství przivedli, což se stalo

Kterýchžto slov Ondrzeg Miksa k panie primasovi przed p. purgmistrem, pány, nižádným způsobem, tak, gakž by náleželo vedle práva, skutkem a pravdau przivěsti a dokázati nemohl, nýbrž všechno nespravedlivě mluvil a lhal.

Poznávagicze se Ondrzeg Miksa p. primasovi, přičíniti náležitě a uctivě pana primasa, aby mu to odpustil, za to ziadal a prosil a czehož se takového budauczně nedopauštěge, nýbrž dotczenýho pana primasa s manželkau gegich, toliktež i s dietkami za poctivého czlověka, tak gako kdy prvé, nieczehož na nieho neviedaucze k gehu smrti gmíti chce a przipovídá.

K ziadosti mnohý a napomenutí poctivého práva p. primas Ondrzegovi Miksovi gak vegš psáno stogí, za ta všechna slova náhradu uczinil a on gemu ze sdce uprziimného odpustil a nižádným způsobem budauczně toho neprzipominagicze.

Pro pamieť další toto veypověď do knih miestských se vpisuje, kdyby budauczně nadepsaný Ondrzej Miksa, neb manželka gehu czo takového doczinili, a týmuž Janovi Pavlovi budauczně negaká nenáležitá slova mluvíti dopustili, pokuty 10 kop k záduší Sv. Martina, 5 kop do důchodů, podobně 5 kop k obci, to gest všeho 20 kop složití povini budau.

Czož se stalo u przitomnosti p. purgmistra, panův leth 1669 dne 17. Mage.“